

Nr akt Kps. 505/47.

Protokół przesłuchania świadka

Dnia 8 października 1947 r. w GliwicachSędzia Sledczy _____ rejonu Sądu Okręgowego w Gliwicach z siedzibąw Gliwicach ~~xx Sąd Grodzki w XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX Oddział XXXXXXXX~~w osobie Sędziego Zygmunta Switalskiego

z udziałem Protokółanta _____

w obecności stron _____

przesłuchał niżej wymienionego w charakterze - świadka ~~bez przysięgi~~ ~~XXX~~

Po uprzedzeniu świadka o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania -

oraz o znaczeniu przysięgi Sędzia odebrał od niego przysięgę na zasadzie art.

109

k. p. k., po czym -) świadek zeznał co następuje:

Imię i nazwisko Inż. Artur KrzetuskiWiek 50 latImiona rodziców Karol i Adela z LiszniewskichMiejsce zamieszkania Gliwice, ul. Styczyńskiego 1 m. 8Zajęcie Prac. umysł.Karalność NiekaranyStosunek do stron Obcy

Przebywałem w obozie w Oświęcimiu od dnia 21 maja 1940 roku, aż do października 1944 roku, jako więzień pol. nr. 1003, poczym zostałem wywieziony do fabryki Heinkla pod Berlinem. W tym czasie poznałem niżej wymienionych SS-manów, pełniących obowiązki na terenie obozu i mogę o nich powiedzieć, co następuje:

1) Hauptstuf Fritsch - Lagerfuhrer w latach 1940-41 i początek 1942, był obłąkany, karał bez opamiętania za najdrobniejsze przewinienia, a nawet bez przewinień - szeptem, biciem, skazywaniem na bunkier i karną kompanię. Karał szeptem za najdrobniejsze przewinienia np. inż. Wojnarskiego z Mościc za to, że jeden z więźniów z jego grupy poprawił sobie bandaż na nodze. Chorych nie dopuszczał

1) Zbędne wyrazy druku należy przekreślić.

2) W tym miejscu wpisać należy odpowiedź, jakiej udzielił świadek, po uprzedzeniu go o prawie odmówienia zeznań (art. 104 k. p. k.).

M. S. Nr 2 (d. 4) k. p. k. I. 1947.

Protokół sądowy przesłuchania świadka.

do szpitala. Był niesłychanie złośliwy i dokuczał, jak tylko mógł. W lecie i na jesieni odebrał więźniom buty, przez co więźniowie chorowali na rany na nogach. Kilka razy po ucieczce więźniów z obozu, wybierał sam więźniów na głodową śmierć w bunkrze za karę. /Zasada zbiorowej odpowiedzialności/.

2) Untersturmführer Meier - pełnił funkcję zastępcy Lagerführera Fritscha - był to typ sadysty, z przyjemnością znęcającego się nad więźniami. Sam katował pierwszy transport Słowaków i polecił smarować jodyną miejsca zranione. Jednemu więźniowi żydowi kazał skoczyć przez okno z I-go piętra.

3) Hauptstuf Aumeier - Lagerführer w 1942/43 roku. Pijaczyna nie nawidzący Polaków, bił, wybierał w bunkrze na rozstrzeliwanie bez badania winy więźnia, rozstrzeliwał pod ścianą śmierci, strzelał często bez opamiętania po lagrze. Po niedanym buncie więźniów w karnej kompanii w Brzezince wraz z innymi Blockführerami sprawił krwawą rzeź, znęcając się w straszny sposób nad nimi i strzelając z rewolweru do nich. Z jego ręki zginął wtedy między innymi dyrektor miejskiej Kasy Oszczędności w Krakowie dr. Stanisław Chodorowski. Za czasów jego komandantury odbyło się pierwsze gazowanie w piwnicach karnej kompanii oraz pierwsze publiczne wieszania w lagrze. Sam układał belkę z dwunastoma stryczkami dla więźniów z Bauleitungu. Zważał, że normalnie więzień nie może w obozie żyć dłużej, jak 2 miesiące.

4) Ostuf Seidler - zastępca komendanta obozu Fritscha. Zdecydowanie zły człowiek, sadysta, zarozumiały, lubował się w widoku krwi, przy czym jednego razu kopał w głowę umierającego więźnia, postrzelonego podczas ucieczki, a leżącego przed bramą obozową. Karał najcięższymi karami obozowymi za każde drobne przewinienie. Specjalnością jego było stałe przeprowadzanie rewizji, po których sypały się kary. Po jednej takiej rewizji na bloku 24, skazał 18 więźniów na stojkę w małej celi, przy czym 15 z nich zadusiło się w strasznych męczarniach z braku powietrza, 3-ch zaś ledwo przywrócono do życia. Wykończenie około 12.000 jeńców radzieckich w zimie 1941-1942 jest

Nr akt Kps. 505/47.

- 2 -

Protokół przesłuchania świadka

d.c. przesłuchania świadka Artura Krzetuskiego.

Dnia..... 194...r. w.....

Sędzia Sledczy..... rejonu Sądu Okręgowego w..... z siedzibą

w..... Sąd Grodzki w..... Oddział.....

w osobie Sędziego.....

z udziałem Protokółanta.....

w obecności stron.....

przesłuchał niżej wymienionego w charakterze - świadka bez przysięgi. *) -

Po uprzedzeniu świadka o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania -

oraz o znaczeniu przysięgi Sędzia odebrał od niego przysięgę na zasadzie art.

..... k. p. k., po czym -) świadek zeznał co następuje:

Imię i nazwisko..... również jego dziełem. Własnoręcznie dobijał strzałem

Wiek..... w oko, lub w głowę rozstrzeliwanych więźniów, przy-

Imiona rodziców..... ciskając ich butem do ziemi, żeby nie mogli się oni

Miejsce zamieszkania..... ruszać. Wymagał od kapów z karnej kompanii, aby jak

Zajęcie..... najwięcej więźniów mordowali w czasie pracy, przyglą-

Karalność..... dając się temu wszystkiemu, podczas zaś powrotu kar-

Stosunek do stron..... nej kompanii do obozu, odgrażał się kapom, jeśli za

mało trupów znoszono z pracy. Wprowadził długie apele na deszczu

i mrozie, niszcząc w ten sposób setki istnień ludzkich.

5) Oscha Palitsch - pierwszy Raprtfuhrer obozu, postrach obozu, bił, katował i znęcał się nad więźniami, pławił się we krwi, wie-
szał na słupku i w ogóle nie było zbrodni, którejby się nie pod-
jął wykonać. Ludzi skazanych na śmierć katował przed tym, karał w
chłostę i specjalnie znęcał się nad nimi. Sam osobiście przeprowa-
dzał rozstrzeliwania, dochodząc do precyzji w tym zawodzie. Potra-
fił rozstrzelać w ciągu dwóch godzin ponad 200 osób i zbroczony
krwią pojawić się na apelu. Gdy szedł uśmiechnięty, można się by-
ło spodziewać wszystkiego, co najgorsze. Zbrodniarz przeprowadził

1) Zbędne wyrazy druku należy przekreślić.

2) W tym miejscu wpisać należy odpowiedź, jakiej udzielił świadek, po uprzedzeniu go o prawie odmówienia zeznań (art. 104 k. p. k.).

pierwsze gazowania 700 osób w piwnicy karnej kompanii i następne gazowania w pierwszym krematorium w obozie macierz. Oświęcim. Ma na sumieniu tysiące ludzi.

6) Oscha Flage - pijak, sadysta, wykonawca wyroków i kar, wieszał na słupkach, bił, rozstrzeliwał, przeprowadzał na własną rękę karne ćwiczenia, zwane "sportem".

7) Oscha Emmerich - Arbeitsdienstfuhrer - niebezpieczny typ, bardzo złośliwy sadysta, bił i znęcał się nad więźniami, tak samo znęcał się nad więźniarkami. Brał udział w brutalnym wyładowywaniu transportów i znęcaniu się nad transportami. Przeprowadzał często rewizje i donosił władzom obozowym.

8) Uscha Schöppe - Blockfuhrer, a później Arbeitsdienstfuhrer, złośliwy typ, nienawidzący Polaków, znęcał się nad więźniami, z całą satysfakcją donosił o najmniejszych przewinieniach i był powodem wielu bardzo ciężkich kar, spadających na więźniów. Sam byłem również niego bity.

9) Uscha Fries - Rapportfuhrer, ~~Arbeitsdienstfuhrer, złośliwy~~ głupie bydlę, bił, znęcał się, osłabionych i konających więźniów, leżących na ziemi przy apelu bił i kopał, rano po apelu bawił się w lekarza, a zabawa ta polegała na tym, że wywoływał chorych, którzy pozostali w obozie i nie poszli do pracy, ustawiał ich przed blokiem i tam ich leczył, okładając grubym drągiem i waląc gdzie popadło. Oczywiście leczenie takie kończyło się masakrą, jako że inni SS-mani również mu w tym pomagali. Fries był człowiekiem o niezwyklej sile fizycznej, kłocowatej budowie i odznaczał się specjalną brutalnością. Sam brał czynny udział we wszystkich akcjach przeciwko więźniom i wymierzał karę chłosty z całą przyjemnością.

10) Uscha Stiebitz - Arbeitsdienstfuhrer, a potym Rapportfuhrer, bił więźniów, znęcał się nad nimi, rozstrzeliwał pod ścianą śmierci, likwidował żydów w ogólnej akcji przeciwżydowskiej, wykazywał specjalną gorliwość w biciu i karaniu więźniów. Dokuczał kobietom w obozie kobiecym.

11) Ustuf Seel- bardzo ograniczony, prowadził t.zw. "Arbeitseinsatz"

Nr akt Kps. 505/47.

- 3 -

149

Protokół przesłuchania świadka

D. c. przesłuchania świadka Artura Krzetuskiego.

Dnia _____ 194__ r. w _____

Sędzia Sledczy _____ rejonu Sądu Okręgowego w _____ z siedzibą

w _____ Sąd Grodzki w _____, Oddział _____

w osobie Sędziego _____

z udziałem Protokółanta _____

w obecności stron _____

przesłuchał niżej wymienionego w charakterze - świadka bez przysięgi. ¹⁾ -

Po uprzedzeniu świadka o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania -

oraz o znaczeniu przysięgi Sędzia odebrał od niego przysięgę na zasadzie art.

_____ k. p. k., po czym - ²⁾ świadek zeznał co następuje:

Imię i nazwisko _____ mniej szkodliwy, jak inni, niewątpliwie jednak przyczy

Wiek _____ niż się do wyniszczenia setek istnień ludzkich przez

Imiona rodziców _____ żądanie nadmiernie wytężonej pracy (12 do 16 godzin

Miejsce zamieszkania _____ dziennie).

Zajęcie _____ 12) Ustaf Josten - ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ ty-

Karalność _____ powy pruski podoficer, tępny wykonawca rozkazów, bez-

Stosunek do stron _____ myślny.

13) Uscha Stark - złośliwy sadysta, jedną z jego zabaw było ko-

panie w jądra.
14) Uscha Jaeger - Blockfuhrer, starający się zasłużyć na względy
przełożonych, niezmerdowanie szukał sposobności do złożenia mel-dunku - bit.
15) Uscha Kaduk - renegat (pracował przed wojną w P.F.Z.A. w
Chorzowie), szuja, wydał na śmierć komendanta straży z P.F.Z.A.w Chorzowie, ś.p. Niedziątkowskiego. Znęcał się nad Polakami, zmu-
szał więźniów do dostarczania mu wódki, na własną rękę przeprowa-
dzał rewizje, na własną też rękę przeprowadzał w nocy wybiórkę
na gaz. Był Raprtfuhrerem.

1) Zbędne wprawy druku należy przekreślić.

2) W tym miejscu upisać należy odpowiedź, jakiej udzielił świadek, po uprzedzeniu go o prawie odmówienia zeznań (art. 104 k. p. k.).

M. S. Nr 8 (d. 4) k. p. k. I. 1947.

Protokół sądowy przesłuchania świadka.

- 16) Uscha Klausen - również Raportfuhrer przez pewien czas. Bił więźniów.
- 17) Ustuf Grabner - szef oddziału politycznego, specjalnie zbrodniczy typ, sadysta, szczególnie nienawidzący Polaków, a przede wszystkim polskiej inteligencji. Wybierał on na śmierć, w odwet za ucieczki przeprowadzał krwawe śledztwa i tortury przy przesłuchiwaniu. Stale z własnej inicjatywy uzupełniał według swego widziwności listę skazańców i ma na sumieniu tysiące zamordowanych niewinnych. Przeprowadzał akcję gazowania. Jego wynalazkiem był tatuaż więźniów, przy czym proponował wykonywać tatuaż za pomocą specjalnych stempli igielkowych - sam nawet taki stempel przyniósł do warsztatów na wzór. Przeprowadzał wybiórkę więźniów z bunkra na rozstrzelanie. Grabner był specjalnie krwawym zbrodniarzem, złym duchem i prawą ręką Hoessa. W końcu spowodował pożar baraków oddziału politycznego dla zatarcia śladów swej zbrodniczej działalności.
- 18) Ustuf Woźnica - prawdopodobnie Polak z pochodzenia. Chodził stale w cywilu. Aresztowania okolicznej ludności były jego dziełem. Prowadził też referat ucieczek.
- 19) Uscha Lachmann - pracował w oddziale politycznym. Pochodził rzekomo z Bydgoszczy i mówił pięknym literackim językiem polskim. Wypiętnowany, układowy, grzeczny, był specjalnie niebezpiecznym w śledztwie. Specjalista od wydobywania zeznań, podczas których z zimną krwią stosował najwymyślniejsze tortury. Prowadził akcję zmuszania więźniów do podpisywania Volkslisty.
- 20) Oscha Boger - pracował w oddziale politycznym, szuja, łotr, postrach obozu, katował przy przesłuchaniach, znęcał się, wybierał na śmierć z bunkrów i rozstrzeliwał na własną rękę. Zmuszał więźniów do nadużyć.
- 21) Sturmbahnfuhrer Bischof - kierownik centralnych biur budowlanych, a następnie inspekcji budowlanej Śląska, zarozumiały typ, dla którego więźniowie byli niczym. Odnaczył się gorliwością w rozbudowie obozu, budowie krematorium, brał udział w paleniu więźniów. Za swoje zasługi odznaczony Krzyżem Zasługi z Mieczami. Przygotowywał

Protokół przesłuchania świadka

D.c. przesłuchania świadka Artura Krzetuskiego.

Dnia _____ 194__ r. w _____

Sędzia Sledczy _____ rejonu Sądu Okręgowego w _____ z siedzibą
w _____ Sąd Grodzki w _____ Oddział _____
w osobie Sędziego _____
z udziałem Protokółanta _____
w obecności stron _____

przesłuchał niżej wymienionego w charakterze - świadka bez przysięgi. ¹⁾ -
Po uprzedzeniu świadka o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania -
oraz o znaczeniu przysięgi Sędzia odebrał od niego przysięgę na zasadzie art.
_____ k. p. k., po czym -) świadek zeznał co następuje:

Imię i nazwisko _____ pod względem terenowym i budowlanym wszystkie zbro-
Wiek _____ dnicze akcje na terenie obozu, zmuszając wszystkich
Imiona rodziców _____ podległych mu SS-manów i pracowników cywilnych do
Miejsce zamieszkania _____ jaknajwydatniejszej pracy nad przyspieszeniem i przy-
Zajęcie _____ gotowaniem krematoriów do spełniania swej strasznej
Karalność _____ roli.

Stosunek do stron 22) Ustuf Ing. Janisch - zatrudniony w Bauleitungu,
złośliwy typ, który potrafił kopać i bić więźniów. Sam byłem
świadkiem, jak bił więźnia Jakuba z Łacka za to, że chciał z zie-
mi podnieść jabłko. Dobył wtedy rewolweru i chciał go zastrzelić,
zdaje się jednak, że zaciął mu się rewolwer.

23) Ostuf Pollok - zatrudniony w Bauleitungu. Specjalnie niena-
widził Polaków, bijąc ich i współpracując z oddziałem politycznym
w obozie. Pełnił funkcje szpicla oddziału politycznego nad więź-
niami, zatrudnionymi w Bauleitungu.

24) Oscha Kamann - pracował, jako ogrodnik w biurze budowlanym.
Głupi, tępy, nienawidził Polaków, dokuczał więźniom i bił ich.

25) Hauptscha Wiechmann - wyjątkowy łajdak, który przybył w roku

¹⁾ Zbędne wyrazy druku należy przekreślić.

²⁾ W tym miejscu wpisać należy odpowiedź, jakiej udzielił świadek, po uprzedzeniu go o prawie odmówienia zeznań (art. 104 k. p. k.).

1943 z Sachsen-Hausen, typ sadysty, lubującego się w biciu, kopaniu i znęcaniu się nad więźniami, do których odnosił się z nienawiścią. Robił często meldunki, powodując tym samym ciężkie kary.

26) Hauptscha Böttcher - przyjaciel Wiechmanna - typ podobny, tylko jeszcze brutalniejszy. Bił, znęcał się nad więźniami, robił meldunki, pozatym wymuszał na więźniach dostarczanie mu różnych artykułów, grożąc karami.

27) Sturmann Blanke - szef warsztatów stolarskich, o dużym wroście i dużej sile fizycznej. Bił więźniów aż do krwi. Głupi i ograniczony katował za najdrobniejsze przewinienia w sposób straszny. Przeprowadzał rewizje i dokuczał więźniom na każdym kroku.

28) Rottenfuhrer Schinner - podstępny, przebiegły, donosiciel - sam nie bił, natomiast podjudzał Blankego. Specjalny wróg inteligencji polskiej. Przekupny.

29) Uscha Gatza - Ślązak spod Pszczyny - donosiciel, dokuczał więźniom.

30) Oscha Engelschal - najpierw Blockfuhrer, a następnie komendant straży obozowej i warsztatów. Chłop duży o wielkiej sile fizycznej. Był używany stale do wykonywania kar chłosty, co robił z dużą rutyną i przyjemnością. Sam dokładał wszelkich starań w karaniu więźniów i wybierał w rzeźni specjalne bykowce.

31) Oscha Gerling - zbrodniczy typ, prowadził karną kompanię i bunkry. Zarządzał na własną rękę karne ćwiczenia, podjudzając karpów do znęcania się nad więźniami. Dużo o jego działalności może powiedzieć inż. Pilecki Polskie Radio Katowice.

32) Uscha Köhler - złośliwy Blockfuhrer, sadysta, który bił więźniów i dokuczał im, wróg Polaków. Jego stałe powiedzenie było następujące: "Ihr Sau-Polake, Speckmütze i tp."

33) Ustuf Enters - lekarz. Zlikwidował w obozie epidemię tyfusu plamistego w ten sposób, że wszystkich chorych, a nawet uzdrowieńców zagazował. Zabieg ten powtarzał kilkakrotnie.

34) Uscha Klier - podoficer sanitarny. Zabijał więźniów iniekcją

Monetnik

Protokół przesłuchania świadka

D.c. przesłuchania świadka Artura Krzetuskiego.

Dnia _____ 194__ r. w _____

Sędzia Sledczy _____ rejonu Sądu Okręgowego w _____ z siedzibą

w _____ Sąd Grodzki w _____ Oddział _____

w osobie Sędziego _____

z udziałem Protokółanta _____

w obecności stron _____

przesłuchał niżej wymienionego w charakterze - świadka bez przysięgi. ¹⁾ -

Po uprzedzeniu świadka o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania -

oraz o znaczeniu przysięgi Sędzia odebrał od niego przysięgę na zasadzie art.

_____ k. p. k., po czym - ²⁾ świadek zeznał co następuje:

Imię i nazwisko _____ formaliny w serce. Ma na sumieniu tysiące morderstw.

Wiek _____ Pomocnikiem jego był więzień Pańczyszyn.

Imiona rodziców _____ 35) Kapo Groenke - szewc, złośliwy typ, znęcający

Miejsce zamieszkania _____ się nad więźniami. Po zwolnieniu z obozu został kie-

Zajęcie _____ rownikiem warsztatów zaopatrzeniowych. Na stanowisku

Karałość _____ tym wykazał niesłychaną gorliwość, stał się szpiclem

Stosunek do stron _____ oddziału politycznego, dokuczał więźniom i znęcał

się nad nimi. Urządzał sobie widowisko na podwórzu warsztatów

szczując psy, które rozszarpały ofiary. Obłowił się złotem i

kosztownościami pożydowskimi, których część dostarczał Hoessowej.

36) Kapo Bonitz - złodziej niemiecki, który bił i katował Po-

laków. Dawał się odczuć wszystkim mieszkańcom bloku, na którym

sprawował funkcje blokowego. Szczególnie katował za podkładanie

pod mundur szmat, czy papieru dla ogrzania ciała.

37) Kapo Schikowski - umiejący słabo mówić po polsku, specjal-

ny sadysta i zbrodniarz. Pomnikiem jego działalności jest droga

do obozu w Brzezince. Pełnił on wtedy funkcję Oberkapa kolumn

robotniczych i przyczynił się w większej mierze razem z innymi

¹⁾ Zbędne wyrazy druku należy przekreślić.

²⁾ W tym miejscu upisać należy odpowiedź, jakiej udzielił świadek, po uprzedzeniu go o prawie odmówienia zeznań (art. 104 k. p. k.).

kapami do tego, że przy budowie tej drogi poniosło śmierć kilka ty-
sięcy więźniów Rosjan i Polaków.

Odnosnie innych zbrodniarzy obozu w Oświęcimiu mogę na zapytanie po-
dać jeszcze wiele szczegółów. Odczytano.

Sędzia Okręgowy Sledczy:

M. Stalski

M. Stalski

Biuro Udostępniania i
Archiwizacji Dokumentów